

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног
родитеља и име
Датум и место рођења

Маја Винко Мишић
29.09.1972. Ниш, Србија

Основне студије

Универзитет
Факултет
Студијски програм
Звање
Година уписа
Година завршетка
Просечна оцена

Универзитет у Нишу
Филозофски факултет
Психологија
Дипломирани психолог
1997.
2002.
8,07

Мастер студије, магистарске студије

Универзитет
Факултет
Студијски програм
Звање
Година уписа
Година завршетка
Просечна оцена
Научна област
Наслов завршног рада

Докторске студије

Универзитет
Факултет
Студијски програм
Година уписа
Остварен број ЕСПБ бодова
Просечна оцена

Универзитет у Нишу
Филозофски факултет
Психологија
2012.
140
9,20

НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Наслов теме докторске
дисертације
Име и презиме ментора,
звање
Број и датум добијања

“Селф диференцијација особа са комплексном траумом и самопроцена родитељског стила”
Др Јелисавета Тодоровић, редовни професор
8/18-01-002/19-030, 20. 3. 2019. Године

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Број страна	246
Број поглавља	18
Број слика (шема, графика)	16
Број табела	43
Број прилога	9

ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	<p>Маја Мишић (2022). Родитељски стилови у породици порекла и њихов допринос актуелним родитељским стиловима мајки. <i>Годишњак за педагогију</i>, бр. 1. (рад је прихваћен за објављивање) У раду су објашњени резултати истраживања чији је циљ био је да се испита однос родитељског стила мајки и родитељског стила њихових родитеља, као и да се испита да ли стилови родитељства у породици порекла могу предвидети неке од димензија родитељског стила мајки према њиховој деци. За испитивање димензије родитељског стила коришћен је упитник родитељског прихватања/одбацивања и контроле (ПАРК/Цонтрол-СФ). Узорак студије је обухватао 120 жена, старости од 19 до 64 године. Резултати су потврдили очекивање да постоји значајна корелација између димензија прихватања/одбацивања родитељског стила испитиваних мајки и њихових родитеља, као и да одбацујући родитељски стил оца и мајке испитанице може предвидети њено родитељство.</p>	M54
2	<p>Маја Мишић, Jelisaveta Todorović i Anđelija Petrović (2021). The role of complex posttraumatic stress disorder and protective factors in accepting/rejecting dimension of parenting of women survivors of abuse. <i>Ljetopis Socijalnog Rada</i>, Godište 28, Broj 3, ISSN 1846-5412, 583-614. https://hrcak.srce.hr/broj/21473</p> <p>У раду су описани и објашњени резултати истраживања о вези између сложеног посттрауматског стресног поремећаја и прихватајућег/одбацујућег родитељства мајки које су преживеле комплексну трауму. Циљ је такође био да се испита како заштитни фактори, као што су резилијентност и перципирана социјална подршка могу ублажити ефекат комплексне трауме на родитељство мајке. Резултати студије на узорку од 100 жена, старости 19 – 64, су показали да комплексна траума може предвидети одбацивање мајке. Комплексни посттрауматски стресни поремећај је корелирао са свих пет димензија одбацујућих стилова родитељства (недостатак наклоности/занемаривања/агресије/контроле/равнодушног одбијања). Резилијентност је деловала као модератор између комплексног посттрауматског стресног поремећаја и одбацујућег родитељства. Трауматска искуства родитеља мајке и њихово одбацивање су предвиђали одбацујући родитељски стил мајке.</p>	M23
3	<p>Маја Мишић(2017). Мета-анализа различитих психолошких третмана и поређење њихове успешности у лечењу пост-трауматског стресног поремећаја (ПТСП), <i>Годишњак за психологију</i>, 14 (16), 43-57. https://www.psihologijanis.rs/arhiva-godisnjak/godisnjak-2017/Godisnjak-Vol-14-No-16-%282017%29-49-63-apstrakt.pdf</p> <p>Циљ ове метааналитичке студије био је да се идентификује ефикасност различитих врста психотерапије које се користе у лечењу посттрауматског стресног поремећаја. Студија је обухватила 19 различитих студија. Узорак коришћен у истраживању садржао је укупно 1197 учесника, жртава различитих врста траума (саобраћајних несрећа, насиља, злостављања, ветерана). Узорак је узет као хетероген и стога је коришћен модел случајног ефекта. Величина ефекта била је пондерисана величином узорка. Мета-анализа</p>	M53

је идентификовала најзначајнију средњу пондерисану величину ефекта код ЕМДР терапије, десензитизације трауме, когнитивно бихејвиоралне терапије, когнитивно-бихејвиоралне терапије засноване на мајндфулнесу, као и терапије лековима (сертралином). Резултат мета-анализе није открио значајну разлику између ефикасности поменутих третмана посттрауматског стресног поремећаја и ниједан специфични третман није идентификован као успешнији у односу на други.

НАПОМЕНА: уколико је кандидат објавио више од 3 рада, додати нове редове у овај део документа

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета.

ДА НЕ

Образложење

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кратак опис појединих делова дисертације (до 500 речи)

Циљ овог рада био је да се испита веза између комплексног посттрауматског стресног поремећаја (К-ПТСП) и стила родитељства код жена које су преживеле комплексну психолошку трауму. У теоријском делу рада представљен је појам комплексне трауме и савремена истраживања трауматских искустава, која указују на феномен секундарне трауматизације и интергенерацијске трауматизације. Појам трауме и њене последице на више генерација је централна тема савремених истраживања у психологији породице и родитељства (Babcock-Fenerci i sar., 2016; Jensen i sar., 2021; Van IJzendoorn i sar., 200). Мајке које су биле злостављане у детињству извештавају о повећаном родитељском стресу (Cross, 2001; Macias, 2005), показују мање топлине према својој деци и показују мање укупне вештине у родитељству од мајки без историје трауме (Barrett, 2009; Cross i sar., 2016). Истраживачи су идентификовали специфичне психолошке механизме који карактеришу овај трауматски пренос (Borelli i sar., 2019; Schechter i sar., 2007). Психолошки механизам тзв дисоцијација, који је повезан са раном приврженошћу, као и претходно интергенерацијско трауматско искуство, преносе се кроз родитељске напоре да одрже емотивну регулацију под утицајем посттрауматског стресног поремећаја. Тако су бројни аутори указали на концепт интергенерацијске трансмисије породичних дисфункција (Muchielli, 2000; Tailor i sar., 2015). У овом истраживању испитивана је улога кључног конструкта из теорије Муреј Бовена, оснивача системске породичне психотерапије *диференцијација селфа* у релацији између комплексног ПТСП-а и родитељског стила мајки. Бовен је сматрао да емоционално здравље зависи од високог нивоа диференцијације селфа. Ова врста диференцијације утиче и на начин како појединци развијају одређени степен аутономије који одговара узрасту, како преузимају личну одговорност за задатке који одговарају развојном стадијуму и како се емоционално везују са другима (Bowen, 1978; Choi i Murdock, 2017; Krycak i sar., 2012; Lampis i sar., 2018; Rodríguez-González i sar., 2019, Skowron i sar. 2009). Осим тога, испитана је и улога процењене социјалне подршке и резилентности, за које бројна истраживања наводе да су протективни фактори у развоју комплексног посттрауматског стресног поремећаја. У теоријском делу рада сви ови појмови су објашњени и наведена су истраживања која илуструју њихов значај за трауматска искуства и родитељство. Такође је у теоријском делу представљена Ронерова теорија родитељског стила тзв ИПАРТ теорија, као једна од савремених и добро истражених теорија родитељског прихватања/одбацивања. У намери да се обухвате сви релевантни фактори родитељства особа са комплексним посттрауматским стресним поремећајем, испитана је и повезаност мајчиног родитељског стила, трауме коју су искусили у прошлости њени отац и мајка и родитељског стила њена оба родитеља понаособ. У емпиријском делу представљен је проблем и циљеви истраживања, образложене хипотезе, представљени инструменти истраживања и њихове мерне карактеристике, узорак на коме је обављено испитивање и одабрани статистички поступци. Узорак истраживања чинило је 120 жена, узраста од 19 до 64 године (АС = 49,5, СД = 0,85). Подељене су у две групе: једну су чиниле мајке са историјом комплексне трауме и дијагнозом комплексног посттрауматског стресног поремећаја (К-ПТСП), док су другу чиниле мајке које нису имале дијагнозу К-ПТСП-а. Резултати су показали да изложеност комплексној трауми испитиваних мајки значајно доприноси негативним димензијама родитељског стила. Диференцијација селфа је била повезана са К-ПТСП и родитељским стилем, док је одбацујући родитељски стил пре свега мајки испитиваница предвиђао одбацујући родитељски стил њихових кћери. Дискусија резултата дата је на 19 страна и закључци и импликације на три стране.

ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације (до 200 речи)

Главни циљ истраживања био је испитати релације између димензија селф-диференцијације и родитељског стила прихватања-одбацивања, код групе мајки која је искусила комплексну трауму и контролне групе мајки, која није била изложена комплексној трауми. Такође је један од основних циљева био испитати да ли родитељски стил у породици порекла испитаница може бити предиктор прихватајућег/одбцујућег васпитног стила мајки са комплексним посттрауматским стресним поремећајем. Фактори ризика, као што су број преживљених траума, комплексни посттрауматски стресни поремећај и негативна искуства из детињства показали су значајну повезаност са одбацијућим родитељским стилем. Симптоми комплексног ПТСП-а, као што су емоционална дисрегулација, поремећаји у концентрацији и пажњи, ниско самопоштовање, соматизација и недостатак смисла могу допринети појави одбацијућих понашања мајке. Протективни фактори као што су диференцијација селфа, резилијентност родитеља и перцепција социјалне подршке, повезани су са топлом димензијом родитељства, као што је топлина и наклоност, ниска агресивност, заинтересованост родитеља, задовољавање дететових потреба и ниска контрола. Високи нивои диференцијације селфа и изражена Ја-позиција мајке могу допринети њеном функционалном родитељству. Треба нагласити да велики број обухваћених предикторских варијабли у истраживању у знатној мери објашњавају критеријумску варијаблу истраживања. Кандидаткиња је остварила постављене циљеве које је навела у пријави докторске дисертације, али и проширила истраживање испитујући резилијентност испитаница, као протективни фактор у предикцији прихватајуће/одбацијуће димензије родитељства код мајки са комплексним ПТСП.

Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације (до 200 речи)

Тема којом се докторандкиња бавила у свом истраживању изузетно је актуелна и тиче се комплексног трауматског искуства мајки и негативних доприноса таквих искустава њиховим родитељским стилевима. Осим тога све је више научних радова који се баве преносом трауматског искуства кроз више генерација, које оставља трага на психолошко и родитељско функционисање особе и њен квалитет живота у целини. Готово је немогуће одрастати без икаквог стресног, непријатног или трауматског доживљаја, али мноштво трауматских догађаја у низу стварају кумулативни ефекат, а у зависности од диспозиција личности и узраста на коме се дешавају доводе до комплексног посттрауматског стресног поремећаја. Истраживање свакако не би било потпуно да се нису разматрали и протективни фактори (диференцијација селфа, социјална подршка, резилијентност) личности и њихова улога у родитељским стилевима. Према наводима у литератури, а кандидаткиња је навела ванредно богату библиографију новијег датума, овако комплексно истраживање је недостајало. Осим тога избор проблема изнедрила је лична терапеутска пракса кандидаткиње која има богато професионално искуство у раду са женама жртвама комплексне трауме. Ова дисертација представља мост између потребе пружања психолошке подршке особама које су искусиле комплексну трауму и научне анализе шта су протективни и фактори ризика за трансгенерацијски пренос трауматских искустава.

Оцена самосталности научног рада кандидата (до 100 речи)

Кандидаткиња је показала самосталност у свим фазама израде докторске дисертације, почев од избора проблема, одабира инструмената за истраживање, спровођења истраживања, анализе резултата и извођења закључака. Осим тога показала је изузето познавање феномена комплексне трауме и свих чинилаца од значаја за њено проучавање, као и актуелних истраживања и теорија којима се објашњава деловање трауматског искуства на личност. Активно је сарађивала са члановима комисије усвајала сугестије и продубљивала њихову интерпретацију.

ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

Докторска дисертација *Селф диференцијација особа са комплексном траумом и самопроцена родитељског стила*, кандидата Маје Мишић, урађена је у складу са образложењем наведеним у пријави теме, уз примену релевантне научне методологије и у складу са захтевима које подразумева једно опсежно научно утемељено истраживање. Комплексни резултати који су добијени успешно су дискутовани, повезани са налазима сличних истраживања и критички размотрени. Кандидаткиња је указала у завршним разматрањима на могуће даље правце истраживања и извела адекватне закључке на

бази добијених података. На основу свега наведеног комисија даје позитивно мишљење о урађеној докторској дисертацији кандидата Маје Мишић.
Комисија предлаже да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана.

КОМИСИЈА

Број одлуке НСВ о именовану Комисије

8/18-01-004/22-028

Датум именовања Комисије

20. 5. 2022.

Р. бр.	Име и презиме, звање	Потпис
1.	Др Милица Митровић, доцент Психологија (Научна област) Филозофски факултет у Нишу (Установа у којој је запослен)	Председник
2.	Др Јелисавета Тодоровић, редовни професор Психологија (Научна област) Филозофски факултет у Нишу (Установа у којој је запослен)	ментор, члан
3.	Др Тамара Цамоња Игњатовић, редовни професор Психологија (Научна област) Филозофски факултет у Београду (Установа у којој је запослен)	Члан
4.	Др Ивана Јанковић, доцент Психологија (Научна област) Филозофски факултет у Нишу (Установа у којој је запослен)	члан
5.	Др Ивана Педовић, доцент Психологија (Научна област) Филозофски факултет у Нишу (Установа у којој је запослен)	члан

Датум и место:

.....